

STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT OM FINLANDS STRATEGI FÖR BEVARANDE OCH HÅLLBART NYTTJANDE AV DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN FÖR ÅREN 2012-2020, FÖR NATUREN - TILL NYTTA FÖR MÄNNISKAN

1 Principbeslut

Statsrådet har idag den 20. december 2012 efter förberedande handläggning i statsrådets finansutskott fattat principbeslut om Finlands strategi för bevarande och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012-2020.

2 Inledning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska Finlands strategi och handlingsprogram för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald uppdateras så att de svarar mot målen i det internationella biodiversitetsavtalet och de mål som man kommit överens om inom EU. Den samiska kulturens seder och tradition att utnyttja naturen tryggas i samband med verkställandet av biodiversitetsstrategin.

Finland har bundit sig till de huvudsakliga målen i konventionen om biologisk mångfald (biodiversitetsavtalet) (FördragsS 78/1994). Dessa mål är skydd och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt en jämlik och rättvis fördelning av den nytta som användningen av biologiska genresurser ger. Finland har också bundit sig att allt effektivare genomföra de huvudsakliga målen för att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden globalt, regionalt och nationellt fram till 2020. Den strategiska planen som biodiversitetsavtalets 10. partsmöte godkände, strategin för mobilisering av resurser, Nagoyaprotokollet om tillträde till och rättvis fördelning av vinster från genresurser samt de tematiska arbetsprogrammen och besluten om horisontell verksamhet som godkänts och fattats vid det tionde partsmötet under konventionen, bildar globala ramar som de olika parterna utgående från sin egen lagstiftning, sina egna mål och sina förhållanden verkställer.

Europeiska kommissionen gav den 3. maj 2011 meddelandet Vår livförsäkring, vårt naturkapital - en strategi för biologisk mångfald i EU fram till 2020 (KOM(2011) 244 slutlig). Europeiska rådet gav sina slutsatser om meddelandet i juni 2011 och i december 2011. Enligt meddelandet är visionen för 2050 att den biologiska mångfalden i Europeiska unionen och de ekosystemtjänster som denna leder till - unionens naturkapital - skyddas, värderas och återställs på lämpligt sätt på grund av den biologiska mångfaldens inneboende värde och det avgörande bidraget till människors välfärd och ekonomiskt välstånd, och så att katastrofala förändringar förorsakade av förlusten av biologisk mångfald undviks. I meddelandet anges som överordnat mål för 2020 att sätta stopp för förlusten av biologisk mångfald och förstörelsen av ekosystemtjänster i Europeiska unionen senast 2020, i möjligaste mån återställa dem och samtidigt förstärka Europeiska unionens bidrag för att motverka förlusten av biologisk mångfald på global nivå.

Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald 2012-2020 baserar sig på sakkomplexen i biodiversitetskonventionen. Målet är att säkra ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden i Finland. Detta tryggar bevarandet av den biologiska mångfalden, men också livsmöjligheterna för kommande generationer och näringar baserade på naturresurser. Som utgångspunkt för strategin har statsrådet ställt upp följande målbild:

Vision

Utarmningen av den biologiska mångfalden i Finland har stoppats 2020.

Ett gynnsamt tillstånd för den biologiska mångfalden samt ekosystemtjänster har säkrats 2050.

Finland bevarar och nyttjar den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt för dess egenvärde samt dess förmåga att medföra välbefinnande för människorna. Finland tar som en internationell aktör ansvar för den biologiska mångfalden.

Statsrådet anser att det för att man ska uppnå denna målbild krävs omfattande åtgärder, förändrade verksamhetsätt, kostnadseffektivitet och ett omfattande samarbete som utgår från följande principer:

Mission

Finland vidtar kraftfulla och brådskande åtgärder för att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden senast 2020 och ser till att naturens tillstånd i Finland är stabilt senast 2050 och främjar även i framtiden medborgarnas välbefinnande.

Detta förutsätter att

- Ärenden och värderingar som gäller biologisk mångfald omfattas som en central del av beslutsfattandet,
- Trycket på den biologiska mångfalden minskas,
- Samarbetet och deltagandet mellan förvaltningen, medborgarna, näringslivet och intressentgrupperna utvecklas och samarbete i syfte att förebygga och minimera konsekvenser som riktar sig mot den biologiska mångfalden bedrivs i rätt tid när beslutsfattande som gäller projekt och planer bereds,
- Försvagade ekosystem återställs med kostnadseffektiva metoder eller så tillåts de återgå i naturens egen utvecklingstakt,
- Naturtillgångar används på ett hållbart sätt. Man använder förnybara naturresurser för ekonomisk verksamhet och för att öka människornas välbefinnande på ett sådant sätt att dessa inte minskar utan förnyas sig från generation till generation. De icke-förnybara naturresurserna utnyttjas så ekoeffektivt som möjligt. Den nuvarande generationen äventyrar i så fall inte de kommande generationernas möjligheter till ett gott liv i ett hållbart samhälle,

- De åtgärder man beslutat att vidta för att bevara den biologiska mångfalden och främja hållbart nyttjande genomförs effektivt med respekt för medborgarnas i grundlagen inskrivna rättigheter att äga och förvalta mark och för allemansrätten samt med iakttagande av varje medborgares ansvar för bevarande av den biologiska mångfalden och med respekt för samernas traditionella kunskaper om biologisk mångfald,
- Beslut om den biologiska mångfalden fattas utgående från bästa tillgängliga vetenskapliga uppgifter och försiktighetsprincipen, och
- Finland bär sitt ansvar för tillträde till och rättvis fördelning av vinster från genresurser.

3 De centrala utmaningarna

I det följande presenteras för de olika livsmiljöerna korta sammandrag om hur arternas och naturtypernas mångfald har utvecklats under den senaste tiden i Finland och bedöms orsakerna till utvecklingen samt föreslås nödvändiga skydds- och vårdåtgärder. Därefter presenteras mätare av betydelse för uppföljningen av mångfalden.

I flera beslut från biodiversitetsavtalets 10 partsmöte i Nagoya lyftes vikten av att trygga ekosystemens funktion och de ekosystemtjänster som de producerar fram vid sidan av den biologiska mångfalden. Ekosystemtjänster är den nytta människor har av naturen. De indelas i producerande, kulturella, understödjande och reglerande. Den biologiska mångfalden utgör grunden för ekosystemtjänsterna, men det finns också en grupp viktiga ekosystemtjänster vars förhållande till den biologiska mångfalden man ännu bör undersöka noggrannare. Bedömning och värdering av de tjänster som olika ekosystem producerar utgör i framtiden en väsentlig del av uppföljningen av Nagoyamålen. För detta behövs det forskning och utveckling av bedömningsmetoder. Det finns också ett behov av att utveckla ekosystemtjänsterna och indikatorer som beskriver deras utveckling.

Skogar

Skyddet av skogarnas biologiska mångfald har effektiviserats den senaste tiden genom att man ökat arealen för skyddade skogar, förbättrat kvaliteten på de restaurerade och skyddade skogarna samt utvecklat naturvården av ekonomiskogarna. Den negativa utvecklingen för den biologiska mångfalden har blivit långsammare, men den har inte stoppats.

I den första hotbedömningen av Finlands naturtyper bedömdes 73 skogsnaturtyper. Över hälften av de bedömda naturtyperna ansågs hotade. Resultaten förklaras delvis av att de kriterier som man utgått från baserar sig på särdragen för naturskogar och den största delen av skogarna i Finland är ekonomiskogar. Enligt den fjärde uppföljningen av Finlands hotade arter har utvecklingen varit gynnsam för 81 arter som lever huvudsakligen i skogarna, medan situationen samtidigt förvärrats för 108 arter. För de flesta skogsartsgrupperna har det skett mera negativ än positiv utveckling. I synnerhet utvecklingen för skalbaggar har varit positiv, medan utvecklingen för lavar har varit negativ. Den långsamma dynamiken i skogsnaturen leder till att det tar lång tid innan de positiva effekterna av skyddsåtgärderna verkligen syns och detta

gäller även för långsiktiga negativa konsekvenser. En del av skogsarterna har dock anpassat sig till och rentav dragit nytta av de förändringar som skogsbruksåtgärderna medfört.

Enligt resultaten i den fjärde uppföljningen av Finlands hotade arter verkar det som om skyddsåtgärderna har betydelse och att åtgärder för att skydda skogen och vårda och använda den hållbart redan har inverkat positivt. Om man inte fortsätter att effektivt genomföra de åtgärder som redan påbörjats och inte vidtar nödvändiga tilläggsåtgärder kommer antalet hotade och försvunna skogsarter antagligen att öka i den närmaste framtiden. I synnerhet bevarandet av den biologiska mångfalden i södra Finlands skogar kräver ytterligare åtgärder. Det är av särskilt stor vikt att öka förekomsten av död ved för att trygga den biologiska mångfalden. När det gäller att trygga den biologiska mångfalden är det viktigt hur ekonomiskogarna sköts, eftersom ungefär nittio procent av våra skogar är ekonomiskogar.

Mätare som är centrala för skogarnas biologiska mångfald och som till en del fortfarande håller på att utvecklas är förutom hotade skogsarter och naturtyper skogarnas strukturella och åldersbetingade egenskaper. Till dessa hör beroende på växtplatsen de naturliga trädarternas mångfald, skogarnas åldersstruktur och mängden död ved samt hur sammankopplade skogarna är. En central resultatmätare är uppnåendet av de arealmål som specificerats i samband med statsrådets principbeslut om METSO-programmet.

- Statsrådet fortsätter med de åtgärder som har påbörjats för att skydda skogsnaturen och för att trygga hållbar vård och användning av skogarna, följer upp resultaten av åtgärderna och fäster uppmärksamhet vid hur de inriktas. Vid den aktuella reformen av skogslagen främjas vården och skyddet av den biologiska mångfalden i skogsnaturen. Man utvecklar nya kostnadseffektiva åtgärder som tar ekonomiska, sociala och kulturella aspekter i betraktande och utnyttjar de goda erfarenheter som man har fått bland annat från METSO-programmet.

Myrar

Ursprungligen upptog myrmarkerna en areal på 10,6 miljoner hektar men på grund av olika användningssätt har 1,3 miljoner hektar försvunnit. En märkbart stor del av myrarna, ca 5,6 miljoner hektar, har dikats på grund av skogsbruk. Den odikade myrarealen uppgår till 4,1 miljoner hektar, och ungefär 1,7 miljoner hektar av denna areal finns i södra Finland. Hotade myrtyper förekommer främst i södra Finland. Särskilt skogskärr, fattigkärrsskogskärr, rikkärrsskogskärr och rikkärr har blivit allt mer hotade. I södra Finland är 48 av myrmarkernas naturtyper hotade, vilket utgör 77 procent av de naturtyper som bedömts. I norra Finland anses nio av de myrmarkstyper som bedömts, alltså 16 procent, vara hotade. De sätt på vilka man under lång tid har utnyttjat myrmarkerna har lett till att de i dag är hotade. Enligt bedömningsresultatet är skogsdikning av myrmarker den största orsaken till att myrar blivit hotade under de senaste 50 åren. Andra faktorer som leder till förändringar i myrar är bygande, torvtäkt och vattenbygande samt åkerröjning. Klimatförändringen är det största av de nya hoten. Främst palsmyrarna i norra Finland hotas av den. Förslagen i den nationella strategin för myr- och torvmarker verkställs genom ett särskilt principbeslut av statsrådet. I Finland finns det ungefär 1,1 miljoner hektar skyddad myr-

mark, men de skyddade myrområdena är ojämnt fördelade över landet. När man planerar en eventuell istandsättningsdikning i närheten av myrskyddsområden ska hoten mot myrens ekologiska funktion tas i betraktande, detta gäller i synnerhet skogskärr och rikkärr i södra Finland. Orsakerna till observerade förändringar i växtligheten på skyddade myrar ska utredas. Torvproduktion ska i fortsättningen styras till myr- och torvmarker som redan har utdikats eller vars naturtillstånd annars väsentligt har förändrats. För att skydda de nationellt mest betydelsefulla myrar som ännu inte åtnjuter skydd bör man utarbeta ett naturskyddsprogram enligt naturvårdslagen.

Myrnaturens mångfald mäts med hjälp av myrarnas hotade arter och naturtyper samt utgående från myrarnas strukturella drag. Hur myrskyddsåtgärderna lyckas kan också bedömas på grundval av antalet myrar som restaurerats och som själva återgår i naturtillstånd.

- Statsrådet anser att hotet mot och en hållbar användning av myrmarkerna i Finland ska betraktas som en omfattande helhet. Statsrådet fattade därför den 30 augusti 2012 ett principbeslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av myr- och torvmarker.

Jordbruksmiljöer

Den traditionella boskapsskötseln bidrog till uppkomsten av en mångsidig jordbruksmiljö genom att den skapade olika slags öppna och halvöppna livsmiljöer som man nu kallar vårdbiotoper. Det ekonomiska nyttjandet av dem och samtidigt också skötseln av dem som en del av jordbruket upphörde i början av 1900-talet, när man avstod från det traditionella ängsbruket. Jordbruk med inriktning på djurhållning och antalet betande djur har minskat kraftigt sedan 1990-talet, i synnerhet i södra Finland. Markanvändningen i jordbruksområdena har effektiviserats, vilket har lett till att livsmiljöerna för många arter har minskat. De senaste åren har det blivit vanligare med skyddszoner och -remsor samt sen slätter på ängar som ligger i träda. Detta har förbättrat situationen.

Av de fyrtio bedömda vårdbiotoperna inom jordbruket är 37 (93 procent) hotade. Ingen av de vårdbiotoperna kunde klassificeras som livskraftig. En vårdbiotopstyp, nämligen alängar, har redan försvunnit helt i Finland. De tre främsta orsakerna till att dessa naturtyper är hotade är att de växer igen när slätter och bete upphör, att de röjs till åkermark eller beskogas. I framtiden kommer hotet från röjning av åkermark att minska, men vid sidan av att vårdbiotoper växer igen och beskogas håller eutrofiering och byggande på att bli allt större hot. Bland de hotade arter som främst lever i dessa jordbruksmiljöer har situationen förbättrats för 70 arter, bland annat på grund av att klimatet blivit varmare. Tillståndet har försämrats för 83 arter.

Det specialstöd för skötsel av vårdbiotoper i miljöprogrammet för jordbruket, som ingår i landsbygdsprogrammet, har varit den viktigaste finansieringsmetoden för bevarandet av vårdbiotoper under den finansieringsperiod som tar slut 2013. För många av dessa vårdbiotoper, såsom torrängar, hållmarkstorrängar och hedar, har stödet dock varit av mindre betydelse, eftersom dessa vårdbiotoper oftast har liten areal, de producerar dåligt med foder, tillgången till betesdjur är dålig och områdena är svåra att slå maskinellt. Den krävande ansökningsprocessen i förhållande till det helhetsstöd som man får för dessa små områden gör att stödet inte känns lockande. Med

tanke på skyddsålen har det funnits brister i skötselns kvalitet. Vissa sällsynta vårdbiotoper, som lövängar och kärrängar, förekommer och vårdas endast på skyddsområden. Det ekologiska jordbruket har hjälpt till att bevara artrikedomen. Jordbruksområdenas betydelse för landskapet framhävs av deras stora kulturella betydelse. Vid sidan av de traditionella jordbruksmiljöerna har Finland ett stort antal vägrenar, järnvägsområden, kraftlinjers ledningsgator och andra öppna områden som kan ha en viss betydelse som ersättande miljöer för jordbruksmiljöerna, om de sköts och deras artsammansättning planeras på rätt sätt.

Jordbruk idkas för att man ska kunna producera mat, och en livskraftig jordbruksmiljö är grunden för vår matproduktion. Utan lönsam nötkreaturs- och fårskötsel och betande djur kan man inte upprätthålla en stor biologisk mångfald i jordbruksområdena. Eftersom det finns ett stort behov av att utveckla skyddet och vården av den biologiska mångfalden i jordbruksmiljöerna, kan man samtidigt trygga förutom de produktionsmässiga målen även jordbruksmiljöernas möjligheter att producera ekosystemtjänster.

När det gäller jordbruksmiljöer kan den biologiska mångfaldens utveckling följas med mätare som beskriver antalet vårdbiotoper som är centrala för artsammansättningen, deras areal och hur kvaliteten på skötseln utvecklats. Beträffande jordbrukslandskap som brukas effektivare kan man följa de strukturella variationernas utveckling, utgående från bland annat dikesrenar, skyddsremсор och trädesarealer, samt hur den åkerareal som brukas ekologiskt har utvecklats.

- Statsrådet fäster större uppmärksamhet än tidigare vid bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden i EU:s budgetramperiod som börjar 2014. Miljöstödet för jordbruket styrs så att miljöskyddet och naturvården effektivteras regionalt och inom enskilda jordbruk och villkoren för miljöstödet ändras så att det i större utsträckning sker mot vederlag och till sin natur blir mera sporrande. Man utvecklar nya förfaringssätt för iståndsättning och skötsel av vårdbiotoper som ligger utanför jordbruken och hotar att växa igen, för de kan inte skötas enbart genom jordbrukspolitik.

Insjövatten och deras stränder

Man har gjort en hotbedömning för 43 av insjöarnas naturtyper. Av dessa har 17 naturtyper (40 procent) klassificerats som hotade. Nästan alla naturtyper vid insjövatten bedömdes vara klart mera hotade i södra än i norra Finland. Naturtyper som förekommer vid strömmande vatten är mera hotade än övriga naturtyper vid insjövatten i hela Finland. Situationen för strömmande vatten är särskilt dålig i södra Finland. De främsta orsakerna till att naturtyperna är hotade är vattens eutrofiering och nedsmutsning samt vattenbyggande. Småvatten (källor, bäckar, tjärnar) hotas delvis av dikning och andra skogsbruksåtgärder och på vissa ställen också av till exempel överflöde vid avloppsreningsverk och pumpverk. Det största hotet mot sjöarna är näringsbelastningen och belastningen av fasta partiklar. Tillståndet för vattendragens övre lopp av vattendrag försämras däremot av verkningarna av skogsbruket och torvproduktionen. Vad gäller arterna har utvecklingen varit positiv för tolv arter och negativ för 27 arter. Också för arter på sjö-, älv- och åstränder, sandstränder samt strandängar och strandmader har utvecklingen i allmänhet varit mera negativ än positiv. Det är viktigt att minska näringsbelastningen för att skydda den biologiska

mångfalden i vattnen. Det räcker länge innan de negativa verkningarna av diffus belastning minskar. Den ekologiska statusen för en stor del av de åar och älvar som rinner ut i havet är måttlig eller sämre, i huvudsak på grund av diffus belastning. De hinder som finns i vattendrag samt belastningen av fasta partiklar och näringsbelastningen utgör på många håll de mest allvarliga hoten mot livsmiljöerna för hotade eller sårbara vandringsfiskbestånd. Iståndsättning av vattendrag och bevarande av det strukturella naturtillståndet skapar förutsättningar för att bevara artrikedomen i dessa vattendrag. Det finns få småvatten i naturtillstånd kvar. I synnerhet skydd och vård av bäckar har inte uppmärksammats tillräckligt. Bäckarna har en stor betydelse för avlägsnandet av näringsämnen och fasta partiklar som kommer från avrinningsområdena, för utjämning av vattenföringen och för tryggheten av artrikedomen. Det förutspås att klimatförändringarna kommer att påverka vattendragens och sjöarnas vattenbalans, översvämningsrytm och vattenstånd samt den naturliga belastningen, bland annat i form av ökad naturlig utsköljning och höjd vattentemperatur. Dessa förändringar samt extrema vattenförhållanden, det vill säga flera översvämnningar och långa torrperioder, kan ha en skadlig inverkan på den biologiska mångfalden. Det är viktigt att man inom vattenvården tar fram helhetslösningar för hela avrinningsområden. År 2009 godkände statsrådet förvaltningsplaner för sju vattenförvaltningsområden. Utarbetandet av förvaltningsplaner för hela finska fastlandet var det mest omfattande utvecklingsprojekt för våra vatten som någonsin genomförts. I förvaltningsplanerna definierades de åtgärder med vilka den ekologiska statusen för yt- och grundvatten i dåligt skick kan fås god och med vilka man kan hindra att vatten som har en god status inte försämras. Statsrådet fattade den 17 februari 2011 ett principbeslut om programmet för genomförande av vattenvård 2010-2015. I programmet specificeras vad olika sektorer ska göra för att en god status på vattnen ska uppnås och vem som ska genomföra de olika åtgärderna.

Utöver arterna och naturtyperna i insjövattnen och på stränder kan man följa vattenkvalitetens och den ekologiska statusens utveckling, särskilt i fråga om näringsämnen som orsakar eutrofiering. Det behövs tillräckliga mätare för att följa det naturligt tillståndet i strömmande vatten och småvatten är och hur sammanhängande de är.

- Statsrådet säkerställer att de fastställda förvaltningsplanerna verkställs och att nya iståndsättningsprojekt för insjövattnen påbörjas samt främjar återställandet av småvattens naturtillstånd.

Östersjön och kusten

Om man jämför med situationen för miljöer på land är definieringen av Östersjöns marina undervattensnaturtyper och bedömningen av deras tillstånd ännu halvfärdig, även om programmet för inventeringen av den marina undervattensmiljön (VELMU) märkbart har utökat kunskapsbasen. Man har hittills gjort en hotbedömning för tolv marina undervattensnaturtyper. En av dessa klassificerades som livskraftig. Fyra bedömdes vara nära hotade och fem hotade. Bland de fem hotade naturtyperna bedömdes rödalgsamhällen, kransalgsamhällen och bandtångsamhällen vara starkt hotade. Östersjöns kust är lång och mycket varierande på grund av en sönderskuren geologi, landskapets struktur, vattnets salthalt och klimatfaktorer. Man har gjort en hotbedömning för 43 av kustens naturtyper. Av dessa har 23 naturtyper (53 procent) klassificerats som hotade. En akut hotad naturtypgrupp är landhöjningskustens successionsserier. Kompletta, hela serier av denna naturtyp är numera mycket sällsynta.

Starkt hotade är naturtypskombinationer i å- och älvmyrningar samt dyners successionsserier. Eutrofiering är det största hotet mot den biologiska mångfalden i Östersjöns undervattensmiljöer. De ekonomiska aktiviteterna i havsområdet, såsom grus-täkt, transport och infrastrukturprojekt samt risker i anknytning till dessa, ökar. Vilka ekologiska konsekvenser olika projekt och planer har för naturen är på grund av bristande information svåra att uppskatta och ställa i relation till den biologiska mångfaldens värden. Eutrofieringen är även en betydande orsak till att stränder är hotade. I kombination med att betesgången och slåtter på strandängar upphört, har eutrofieringen en stor inverkan på strandnaturtyperna. När livsmiljöer växer igen utgör detta ett hot mot de arter som lever på Östersjöns stränder. För de flesta av strandarterna har situationen snarare försämrats än förbättrats. Strandbyggande och slitage medför negativa förändringar i vissa naturtyper. Den mest omfattande av de framtida hoten är klimatförändringen, eftersom den kan medföra stora konsekvenser för både Östersjön och kustnaturen. Även skadliga främmande arter som breder ut sig är en ständigt ökande hotfaktor för den biologiska mångfalden i Östersjön.

Det är av många skäl viktigt att inventera den marina undervattensmiljön. Det är nödvändigt för att man ska kunna bedöma konsekvenserna av sjötrafiken, användningen av naturresurserna på havsbotten och byggandet samt för att man ska kunna sköta den regionala planeringen av havsanvändningen. I Natura 2000-nätverket ingår viktiga områden för kustens och havsområdets naturtyper och arter. En komplettering av nätverket vad gäller skyddsområden ute på öppna havet är ännu på hälft. För att skötseln och användningen av marina skyddsområden ska kunna planeras och genomföras krävs det mera forskning om den marina undervattensmiljön. Att bekämpa skadliga främmande arter är en av de centrala utmaningarna i Östersjöområdet.

Det finns tillräckliga mätare för utvecklingen av havsmiljöns tillstånd i Östersjön, däremot måste uppföljningen av arealen och kvaliteten på undervattensnaturens och strändernas livsmiljöer utvecklas.

- Statsrådet effektiviserar skyddsåtgärderna för att förbättra Östersjöområdets tillstånd och för att skydda havets biologiska mångfald såväl nationellt som i samarbete med andra Östersjöstater. Detta sker bland annat genom att man verkställer planeringen av havsvården enligt EU:s direktiv om en marin strategi, HELCOM:s handlingsprogram för skydd av Östersjön och EU:s Östersjöstrategi samt de fastställda förvaltningsplanerna och genom att man inventerar den biologiska mångfalden i havsområdena (VELMU). Vid planering av havsområden och när en nationell havsförvaltningsplan och ett nationellt handlingsprogram utformas ska man ta målen för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i betraktande.

Fiskeresurser

Den främsta orsaken till att fiskarter och bestånd blir hotade i Finland är åtgärder som ändrar vattenmiljön. De vandringshinder som byggts har lett till att fiskarnas

förökningscykel hindras och att förökningsområdenas kvalitet blir sämre eller att de minskar i antal. Många fiskbestånd som på detta sätt blivit försvagade har dessutom utsatts för överfiske i förhållande till stammens tillstånd. För att trygga mångfalden för i synnerhet vandringsfiskstammarna i Finland krävs ytterligare åtgärder.

I fråga om Östersjöområdet stöder Finland EU:s fiskeripolitik, genom vilken utrotningshotade fiskarter och hållbara fiskbestånd tryggas med beaktande av yrkesfiskets verksamhetsförutsättningar. Långsiktiga hållbara miljöförutsättningar utgör allmänna mål för fiske- och vattenbruksverksamheten inom den gemensamma fiskeripolitiken. Mindre oönskad fångst, ett slut på att oönskad fångst kastas bort och minimerade negativa konsekvenser för marina ekosystem främjar att ett gott tillstånd för miljön uppnås enligt ramdirektivet om en marin strategi.

Statsrådet fattade den 8 mars 2012 ett principbeslut om en nationell fiskvägsstrategi. Det viktigaste målet för strategin är att förstärka livskraften hos hotade och sårbara vandringsfiskbestånd. Idén är att verksamhetens tyngdpunkt flyttas från utplanteringar till att hålla kvar och återställa fiskarnas naturliga fortplantningscykel. Man förbättrar fiskarnas vandringsmöjligheter och potentiella lekområden i utbyggda älvar t.ex. genom fiskvägar, genom att släppa vatten i torrlagda älvfåror och genom att restaurera rensade forsar.

Det behövs kvantitativa och kvalitativa mätare för att förbättra fiskarternas naturliga förökningsmöjligheter och ett hållbart fiske. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid hotade fiskarters och fiskbestånds livsmiljöer.

- Statsrådet utvecklar lagstiftningen så att vandringsfiskarnas vandring tryggas och så att vård och hållbar användning av fiskbestånden säkerställs. Vid revideringen av lagen om fiske tryggas bevarandet av den biologiska mångfalden, möjligheterna till fritidsfiske på nuvarande nivå och yrkesfiskets verksamhetsförutsättningar. Vid utplantering av fisk övergår man till utplantering som stöder sig på existerande fiskbestånd eller på återställande av fiskbestånd. Med hjälp av den förnyelse av övervakningen av fisket som sker i samband med revideringen av lagen om fiske och verkställandet av EU:s tillsynsregler effektiveras målet att uppnå hållbart fiske.

Fjäll

Man har gjort en hotbedömning för 46 av fjällens naturtyper. Av dessa har sju naturtyper (15 procent) bedömts vara hotade. Starkt hotade är snölegor. De har minskat starkt i antal och förutspås fortsättningsvis minska i och med att klimatet allt snabbare blir varmare. Naturtyperna i fjällbjörkskogen och en del av naturtyperna på fjällhedarna har påverkats av renbetet. Klimatförändringen utgör ett hot mot naturtyper som är beroende av tjälen. Bland arterna på kalfjället kan en negativ utveckling skönjas för 27 hotade arter och en positiv utveckling för en art. De arter som lever på kalfjället har små bestånd och förekommer på begränsade områden, vilket ökar de risker som slumpmässiga faktorer medför. Över hälften av de hotade arterna på kalfjällen är hotade på grund av slumpmässiga orsaker, medan slitage (renbete, turism) är den andra största orsaken till att arterna blir hotade. På grund av konkurrerande markanvändningsformer har renbetena inskränkts och detta försämrar deras tillstånd. Klimatförändringen är en betydande riskfaktor i framtiden, eftersom kalfjällets arter inte

har stora möjligheter att förflytta sig om vegetationszonerna förskjuts. Största delen av den finska fjällnaturen är skyddad på något sätt. Hela fjällnaturen påverkas negativt av renskötseln och övriga naturnäringsarter samt av turism och andra rekreativa verksamheter. Renbetet kan påverkas genom stödsystemet för renskötseln och genom anpassning av konkurrerande markanvändningsformer. Gruvprojekt, vägbyggen och annat byggande relaterat till turismen har gett upphov till skadliga förändringar. Det allt varmare klimatet är det största framtida hotet mot fjällnaturen och är både en utmaning för naturskyddet och ett hot mot naturnäringsarterna. Klimatförändringen påverkar i synnerhet samekulturen, eftersom huvudparten av våra fjällområden är belägen i samernas hembygdsområde.

Uppföljning av fjällområdets naturtyper och arter är en brådskande uppgift med beaktande av hur snabb klimatförändringen förutspås bli i de nordliga områdena. Det samma gäller också utvecklingen av skogsgränsområdenas och renbetenas avkastningsförmåga. Det brådskar att utveckla mätare som beskriver dessa.

- Statsrådet fäster särskild uppmärksamhet vid den nordliga naturens sårbarhet, behovet av uppföljning av naturen, möjligheterna att förutse hotfaktorer samt vid bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden genom att klarlägga den nationella lagstiftningen och förvaltningen i anslutning till markanvändningen samt i samarbete med övriga stater inom det arktiska området och Barents euroarktiska område. Vidare utvecklar man samernas rättigheter som ursprungsbefolkning bland annat genom tydligare lagstiftning om markanvändningen och deltar aktivt i det internationella samarbetet i syfte att stärka ursprungsbefolkningarnas rättsliga och faktiska skydd.

Berggrunden och jordmånen ur biodiversitetsperspektiv

Konventionen om biologisk mångfald berör inte direkt skyddet av den geologiska mångfalden, geodiversiteten. Den levande naturen är helt beroende av jordmånen och berggrunden och dess egenskaper, och detta är viktigt med tanke på skyddet av biodiversiteten. Markskyddets betydelse vid sidan av luftvården och vattenskyddet förstärks bland annat genom strategin för markskydd som förbereds i EU. När det gäller jordbruksmark och skogsmark är kunskapen om den biologiska mångfaldens tillstånd och utveckling bristfällig. Formationer som består av sorterat material, såsom åsar och randbildningar, har en stor betydelse för uppkomsten av grundvatten och grundvattenförekomsterna är för sin del en förutsättning för uppkomsten av biologisk mångfald. De områden där grundvatten tränger fram ur jorden är mycket viktiga med tanke på den biologiska mångfalden, för de fungerar bland annat som lekområden för sällsynta öringbestånd.

Syftet med marktäktlagen är att se till att täktverksamhet genomförs på ett sätt som bidrar till en hållbar utveckling av miljön. För att systemet för beviljande av tillstånd ska fungera krävs det dock en bättre kännedom än i dagsläget om berggrundens och jordmånens naturvärde. För tillfället är många fler ansökningar för nya gruvor, inmutningar och utmål anhängiga än under tidigare årtionden. Gruvverksamheten har blivit livligare i framför allt norra och östra Finland. Gruvlagstiftningen, som styr gruvbrytningen, har reviderats och tar nu bättre än den gamla lagstiftningen i betraktande behovet av att skydda den biologiska mångfalden.

Det bör sammanställas nödvändigt informationsmaterial för uppföljningen av material, förekomster och formationer som är särskilt viktiga för jordmånens och berggrundens geodiversitet ur redan utförda eller pågående inventeringar. Särskilt bör man följa den ökande gruvverksamhetens förhållande till bevarandet av naturtyper och arter som är beroende av särskilda geologiska förhållanden.

- Statsrådet betonar att bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald är tätt sammankopplat med användning av jordmånens och berggrundens. Därtill förutsätter statsrådet att man i samband med att mineralpolitiken utvecklas tar i betraktande de konsekvenser som olika typer av användning har för den levande naturen och jordmånens och berggrundens geodiversitet.

Beaktande av biologisk mångfald vid markanvändning och i nybiotoper

Den biologiska mångfalden i Finland tar sig i praktiken uttryck i landskap som har formats av först naturkrafternas och senare människans och naturens växelverkan under århundraden. Hur olika naturtyper hänger samman och bevarandet av de naturvärden som hänför sig till dem granskas som bäst på landskapsnivå. I planeringen på landskapsnivå kan man beakta hur bevarandet av naturvärdena kan tryggas med olika typer av natur- och kulturmiljöer samt ekologiska korridorer och övergångszoner mellan dem.

Vid hotbedömningen av naturtyperna togs ett nytt begrepp, nybiotop, i bruk. Med begreppet avses sådana livsmiljöer som skapats eller starkt bearbetats av människan och som har stor betydelse som livsmiljö för hotade naturtyperns arter. I samband med skyddet av arter har också begreppet ersättande livsmiljö använts. Exempel på nybiotoper är konstruktioner och vrak under vattenytan, grundvattendammar i grusgropar, vattenskyddsvåtmarker, gamla torvgravar, parker och alléer med ädelträd, kalkdaggrott, torrängsartade vägrenar, åkerrenar, banvallar, små flygfält och befästningsvallar. Om dessa konstgjorda miljöer vårdas korrekt kan de ersätta naturliga, lämpliga livsmiljöer, som det råder brist på. Det finns ett behov av att samordna arternas skyddsbehov och teknisk planering och vård som strävar efter kostnadsbesparingar. Typiskt för stadsnaturen är att den består av många naturtyper som skapats av människan och har stor biologisk mångfald. I städerna förekommer också många hotade arter. Naturen i städerna besöks av ett stort antal invånare och ger människor en plats för glädje och rekreation. Grönområdena i städerna, naturskyddsområdena och även impedimenten är också av stor betydelse med tanke på naturundervisning och miljöfostran. Vid planeringen bör stadsnaturen värderas på ett mångsidigt sätt och så att man tar i beaktande att ekosystemtjänster som är värdefulla för stadsborna förekommer också i andra områden än de som är mest betydelsefulla för den biologiska mångfalden. Vid en värdering kan den information som naturentusiaster och andra intresserade som rör sig i stadsnaturen har om den biologiska mångfalden och dess betydelse komplettera den information som sakkunniga tagit fram.

Grön- och vattenområden i städer och tätorter har enligt undersökningar stor betydelse som rekreations- och motionsområden för invånarna och främjar deras fysiska och psykiska hälsa. De är viktiga också med tanke på miljöhälsan, eftersom de förbättrar luftkvaliteten. Färska undersökningar tyder på att mångsidig exponering för miljöns icke-patogena mikrober sannolikt minskar uppkomsten av allergier hos människor.

Det märks också en attitydförändring i hur städernas regn- och smältvatten (dagvattnet) hanteras. Tidigare strävade man i första hand efter att leda in dagvattnet i avloppsrör. Numera föredrar man att fördröja vattnet och hålla det kvar där det uppstår samt olika lösningar med öppna rännor och bassänger. Detta kommer i fortsättningen att leda till att områdena med öppet vatten i tätbebyggda områden ökar och samtidigt till att stadsnaturens biodiversitet ökar. Till följd av exceptionellt rikliga regn i anslutning till klimatförändringen och på grund av att den byggda arealen hela tiden ökar, blir hanteringen av dagvattnet en allt större utmaning inom samhällenas vattenskydd och hälsovård. Den kan också utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden i närheten av tätorter.

Man känner inte till, eller är inte tillräckligt medveten om, stadsnaturens särdrag och hotbilder. Det att man inom klimatpolitiken anser att det är viktigt att samhällsstrukturen är så tätbebyggd som möjligt kan anses utgöra ett hot mot stadsnaturen. En alltför tät bebyggelse kan dock leda till att naturen försvinner i närheten av bostadsområden. För att bevara biodiversiteten i stadsområden och deras ekosystemtjänster är det viktigt att följa antalet naturtyper där och deras splittring samt förändringarna i olika markanvändningskategorier. Integrationen av biodiversitetsaspekter i planeringen av städer och urbana samhällen kan uppmuntras genom tillämpning av stadernas biodiversitetsindex (CBI) och främjande av bästa praxis. Man kan ta in mera liv och grönt även i en tät stadsstruktur exempelvis genom att bygga gröna tak på hus.

Med tanke på naturmiljöernas antal och kvalitet samt risken för splittring och anpassningen till klimatförändringen är det nödvändigt att utveckla lokala, regionala och nationella principer och anvisningar för bevarande och utveckling av en grön infrastruktur som stöd för planeringen av markanvändningen. Det är också viktigt att man ser till att utvecklingen är regionalt välbalanserad, vilket medför att det finns bosättning i olika delar av landet. Den biologiska mångfalden särskilt i livsmiljöer i jordbrukstrakter är beroende av bosättning samt av en fortsatt och lönsam odling och husdjurskötsel. För uppföljningen av antalet skyddsområden, rekreationsområden och andra områden som ska bevaras i naturtillstånd och deras struktur bör det utvecklas mätare som beskriver en hållbar användning och skydd av den biologiska mångfalden och som också kan användas för planeringen av markanvändningen.

- Statsrådet beaktar vid styrningen av planeringen av markanvändningen, vid planeringen och skötseln av infrastrukturen och vid utvecklingen av samhällsstrukturen samtidigt olika möjligheter att stöda den biologiska mångfalden och ursprungsbefolkningens traditionella kunskaper om den biologiska mångfalden och säkerställa viktiga ekosystemtjänster för medborgarna i deras egna livsmiljöer. För planeringen av markanvändningen tas fram planeringsinstrument på landskapsnivå, med vilkas hjälp man kan trygga den biologiska mångfalden hos olika typer av ekosystem och zonerna mellan dem. Det är också nödvändigt att utveckla definitionen av natur- och kulturlandskapens särdrag och värden och att ta fram verksamhetsformer och anvisningar för skötseln av så kallade nybiotoper.

Skydd av arter

Den fjärde uppföljningen av hotade arter färdigställdes 2010. I Finland förekommer cirka 45 000 arter. Inom ramen för forskningsprogrammet för bristfälligt kända och

hotade arter (PUTTE), som ingår i METSO-programmet, har man kunnat använda mer resurser än tidigare till att undersöka arterna i Finland. Tack vare detta kunde man nu bedöma skyddsnivån för 21 398 arter. Detta är 14 procent mera än i den tidigare, 2001 publicerade uppföljningen och omfattar 45 procent av alla arter som förekommer i Finland. Denna bedömning är globalt sett den mest omfattande.

Som hotade klassificerades 2 247 arter, så de hotade arternas andel av alla bedömda arter var 10,5 procent. Hotbedömningen för bl.a. tvåvingar, steklar, spindeldjur, halvvingar, svampar och lavar var nu mera täckande. I denna uppföljning gick det bättre än tidigare att se hur hotbilderna håller på att utvecklas. Enbart det att kunskapen ökade ledde till att hotklassen för 866 arter ändrades. En verklig ändring i artens tillstånd i förhållande till den tidigare uppföljningen kunde påvisas för 542 arter. Man uppskattade att situationen faktiskt har förbättrats för 186 arter och att den försämrats för 356 arter. Utgående från dessa ändringar kan man bedöma hur man lyckats skydda olika arter. Det totala antalet hotade arter har ökat med 742 arter i jämförelse med den föregående uppföljningen. De hotade arternas andel ökade dock endast med mindre än 0,5 procent jämfört med den tidigare uppföljningen. Uppföljningen visar att man börjar se positiva resultat i de livsmiljöer där man vidtagit mest åtgärder för att skydda arterna, som i skogar och jordbruksmiljöer. Oavsett de positiva resultaten är de åtgärder som vidtagits för att skydda arterna även i dessa miljöer delvis otillräckliga och man bör fortsätta med de åtgärder som redan påbörjats samt utveckla ex situ-skyddsmetoder som stöder dem. Uppföljningen visar på många brister och problem i det praktiska genomförandet av skyddet. Detta har lett till att åtgärdernas kostnadseffektivitet och långsiktighet står på osäker grund. I Finland har man trots detta goda förutsättningar att märkbart förbättra artskyddet, eftersom man som helhet har uppnått en internationellt sett väldigt god kunskapsbas om skyddets tillstånd och arternas ekologi.

Bevarandet av genresurserna kräver skyddsprojekt som genomförs i konstgjord miljö (ex situ) och som stöder skyddet av växtplatser och livsmiljöer i naturmiljö (in situ). Sårbarheten hos de tjänster som naturen erbjuder och deras anpassning till klimatförändringen bedömdes inom ett treårigt projekt (Vulnerability Assessment of Ecosystem Services for Climate Change Impacts and Adaptation, VACCIA). Utgående från resultaten har man utarbetat en strategi och ett handlingsprogram för ex situ-skyddet. Där rekommenderar man att det inrättas en nationell fröbank för hotade växtarter.

Hotade arter är en av de bästa mätarna på den biologiska mångfaldens utveckling. Det är också skäl att följa antalet hotade arter och deras utveckling i olika livsmiljöer, så att det är lättare att bedöma det tryck som riktas mot dem och vilka åtgärder som behövs. För att förändringar i antalet bedömda arter inte ska påverka granskningen, bör förändringen i antalet hotade arter granskas i förhållande till de bedömda arterna. Förändringar i hotstatusen för de hotade arterna (hotklasserna) bör också följas, till exempel ökar de faktiska positiva förändringar som iakttagits i de hotade arternas tillstånd mera än de negativa före 2020?

- Statsrådet effektiviserar skyddet av organismarter genom att utarbeta och genomföra ett handlingsprogram för artskydd i samarbete med aktörer med koppling till saken. Med programmet ska artskyddets kostnadseffektivitet, genomslagskraft och effektivitet förbättras, uppföljningens och forskningens

långsiktighet säkerställas, hanteringen av artdata organiseras samt en god organisering och ett uppmuntrande underhåll av frivilligarbete inom artskyddet säkerställas.

Klimatförändringen

Den av människan förorsakade klimatförändringens inverkan på naturen syns redan. Enligt hotbedömningen för naturtyperna är klimatförändringen för tillfället den direkta orsaken till att en del naturtyper i norra Finland är hotade. Klimatförändringen anses i framtiden utgöra en hotfaktor för över 70 naturtyper. Enligt uppföljningen av Finlands hotade arter är klimatförändringen den primära orsaken till att nio arter är hotade och en bland flera orsaker till att 24 arter är hotade. Man förutspår att klimatförändringen kommer att vara kraftigare i nordliga områden. I nordliga delar av Finland har man också redan kunnat konstatera de första tecknen på en minskad biologisk mångfald som beror på att klimatet snabbt förändras. Det är svårt för människan att göra det lättare för naturtyper och arter att anpassa sig till en utveckling som är betydligt snabbare än den naturliga förändringen. Att bekämpa klimatförändringen är därför den viktigaste åtgärden för att bevara biologisk mångfald. Den största inverkan klimatförändringen har på arterna är att de förutspås och har även redan konstaterats breda ut sig allt längre norrut. Detta fenomen är genomgripande i nästan alla livsmiljöer. Samtidigt som naturtyper och arter i norr löper risk att försvinna sprider sig nya arter till Finland. En del av dessa arter kräver skyddsåtgärder, eftersom de bland annat enligt EU:s gemenskapslagstiftning är arter som ska skyddas. Dessa arter kan gå tillbaka i södra delen av sitt utbredningsområde, i mellersta eller södra Europa. Detta leder till att deras utbredningsområde som helhet förflyttas längre norrut. Man har redan iakttagit att arternas utbredningsområden och förändringar i individantalet flyttat sig allt längre norrut, både vad gäller nya arters utbredning och regionala förändringar i artsammansättningen. Det att sydliga arter blir allt talrikare och att nordliga arter är på tillbakagång syns allra bäst i utkanterna av utbredningsområdena. Till exempel för sydliga arter syns utvecklingen bäst i skyddsområdena i norra Finland och för nordliga arter i skyddsområdena i södra Finland. För att de hotade arterna ska kunna breda ut sig norrut måste deras livsmiljöer vara sammankopplade på en mera omfattande landskapsnivå. Klimatförändringen leder till att planeringen av skyddet måste vara dynamisk och förutseende - den traditionella bilden av nätverket av naturskyddsområden behöver en omvärdering som baseras på forskningsresultat.

Det har fattats nationella beslut för att hejda klimatförändringarna. Syftet med besluten är att användningen av förnybara energikällor ska öka märkbart. När skogsenergi och annan biomassa, vindkraft och vattenkraft utnyttjas kan det medföra ökat tryck på naturmiljön. Man måste fästa uppmärksamhet vid hur eventuella negativa konsekvenser kan förebyggas. Det är bland annat tänkt att en växande del av Finlands energibehov ska tillgodoses med trä. Vid uttag av energived har man börjat tillämpa metoder som innebär att avverkningsrester, stubbar och trädkronor kan föras bort från skogen. Det finns inte tillräckligt med kunskap om vilka konsekvenser de nya metoderna har för arterna, marken och vattnen. Det behövs mera kunskap för att man ska kunna minimera eventuella negativa konsekvenser.

Mätare som beskriver klimatförändringens utveckling är en bra grund för bedömningen av hur stora och snabba förändringar som börjar synas i den levande naturen. Exempelvis den första versionen av webbverktyget FINNESS, som tagits fram av Fin-

lands miljöcentral, kombinerar resultaten från sex klimatmodeller, fyra utsläppsscenarioer och tre konsekvensmodeller. De konsekvenser som presenteras i denna version hänför sig till hydrologi, sjöfysik, jordbruk och biologisk mångfald. De hydrologiska resultaten har producerats med SYKE:s system för vattendragsmodeller. Dessa resultat presenteras på kartor över hela landet, där man ser prognosvärden för de hydrogeologiska förhållandena, till exempel snöns vattenvärde, markens fuktighet och medelvärdena av avrinningen olika årstider i nutid samt för tre kommande tidsperioder. Kartorna kan granskas en och en eller sammanställda, varvid man kan jämföra olika klimatmodeller, utsläppsscenarioer, tidsperioder eller konsekvensvariabler. Utvecklingsarbete baserat på ekologisk forskning behövs emellertid särskilt för att de åtgärder som främjar anpassningen ska kunna inriktas och tidsplaneras korrekt.

- Statsrådet gör en mera ingående bedömning av klimatförändringens inverkan på den biologiska mångfalden och verkställandet av konventionen om biologisk mångfald, utökar kunskapsbasen, förbättrar sammankopplingen inom nätverket av naturskyddsområden och bereder en verksamhetspolitik som anpassar sig till att förhållandena förändras. Även om en minskning av de utsläpp som påskyndar klimatförändringen fortfarande är det huvudsakliga målet, är olika anpassningsåtgärder också nödvändiga. Åtgärder som grundar sig på att man reglerar naturliga system och övriga åtgärder som vidtas för att bekämpa klimatförändringens inverkan på den biologiska mångfalden ska utvärderas tillräckligt innan de tas i användning i större omfattning.

Skadliga främmande arter

Avsiktlig eller oavsiktlig spridning av arter till nya livsmiljöer orsakad av människor är en företeelse som man känner till sedan länge. En främmande art kan hitta livsförhållanden där den exempelvis inte behöver konkurrera och där den kan påverka andra arter så att deras förekomst minskar. Globaliseringen, den snabbt ökande internationella handeln och trafiken, i synnerhet nya rutter till havs, på land och i luften, har ökat spridningen av skadliga främmande arter. Oavsiktligt spridda främmande arter, som kommit med olika färdmedel, råämnen, material och utrustning från ett område till ett annat, har blivit allt vanligare de senaste årtiondena. Andra förändringar i miljön som är orsakade av människan, såsom klimatförändringen, kan förvärra problemet, eftersom det kan leda till att de främmande arterna trivs ännu bättre. Man stöter regelbundet på nya främmande arter i Finland. I haven sprids dessa arter främst genom den internationella fartygstrafiken.

I Finland finns det skadliga främmande arter som har ekonomiska, miljömässiga, hälsomässiga och sociala konsekvenser. Med hjälp av den nationella strategin för främmande arter försöker man minska det hot och den olägenhet som skadliga främmande arter utgör för naturen, hållbart utnyttjande av naturresurser och näringarna i Finland.

Med hjälp av antalet skadliga främmande arter och deras spridning kan man mäta genomförandet och effekterna av strategin för främmande arter.

- Statsrådet fattade den 15. mars 2012 ett principbeslut om en nationell strategi för främmande arter. Genom att verkställa strategin kan man få kontroll över

och förebygga det hot som främmande arter utgör för den biologiska mångfalden.

Tillträdet till genresurser och fördelningen av nyttan från dem

De tre huvudsakliga målen i konventionen om biologisk mångfald är att bevara den biologiska mångfalden och ett hållbart nyttjande av dess delar samt att trygga tillträdet till genresurser och att säkerställa att nyttan av dem fördelas (Access and Benefit Sharing, ABS). Konventionen innehåller dock endast allmänna bestämmelser om användningen av genresurser. Därför har parterna redan en längre tid erkänt behovet av att komma överens om mera detaljerade bestämmelser. I det första skedet godkände parterna Bonnriktlinjerna vid partsmötet i Bonn 2002. Bonnriktlinjerna är inte juridiskt bindande. Vid världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg samma år beslutades att förhandlingarna om ABS-systemet ska slutföras 2010. Protokollförhandlingarna om tillträde till och rättvis fördelning av nyttan från genresurser i anslutning till konventionen om biologisk mångfald slutfördes i samband med det tionde partsmötet under konventionen som hölls i Nagoya. Finland undertecknade protokollet den 24 juni 2011.

Att man fick till stånd Nagoyaprotokollet är mycket viktigt för hela biodiversitetskonventionen, eftersom man tack vare protokollet till fullo kan genomföra konventionens tredje mål. Nagoyaprotokollet är särskilt viktigt för utvecklingsländer och länder som har en stor biologisk mångfald. Europeiska unionen har betonat att protokollet medför att tillträdet till och den rättvisa fördelningen av nyttan från genresurser blir öppna, genomskinliga och möjliga att förutse.

Protokollet omfattar de olika faserna i användningen av genresurser, från tillträde till genresurserna till fördelning av nyttan. Därtill främjar det tillgången till resultat och nytta från bioteknologi som grundar sig på genresurser. Nagoyaprotokollet kompletterar därtill det internationella fördraget om växtgenresurser för livsmedel och jordbruk (FördrS 89-90/2004) som gjordes inom FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO. De centrala elementen i protokollet är att trygga tillträdet till genresurser och att säkerställa att nyttan av dem fördelas. Dessutom är två andra viktiga element i protokollet urbefolkningens traditionella kunskap om genresurser samt frågor som gäller hur bestämmelserna ska följas. Enligt artikel 6 i protokollet förutsätter utnyttjande av genresurser ett förhandsgodkännande (prior informed consent, PIC) från landet i fråga, såvida landet inte beslutat att inget godkännande behövs. Artikel 6 innehåller krav på tillämpningsåtgärder som ska godkännas av de stater som förutsätter förhandsgodkännande. Om det är fråga om traditionella kunskaper om genresurser som en ursprungsbefolkning eller ett närsamhälle besitter förutsätts enligt artikel 7 att denna ursprungsbefolkning eller detta lokalsamhälle ger sitt förhandsgodkännande. Artikel 8 i protokollet gäller undantagssituationer. Med artikeln strävar man i första hand efter att göra förfarandet enklare när det gäller forskning. I artikeln tas också nödsituationer i betraktande. I samband med förhandlingarna avsågs med nödsituationer främst pandemier. För det tredje betonas i artikeln hur viktiga genresurserna är för matsäkerheten. Om utnyttjande av genresurser och rättvis och jämlik fördelning av nyttan av genresurser bestäms i artikel 5 och 9 i protokollet samt i protokollets bilaga. Enligt artikel 5 i protokollet baseras fördelningen av genresurser på ett avtal som den som överlåter genresurser och den som tar emot dem kommer överens om sinsemellan (mutually agreed terms, MAT). En förteckning, som dock inte är ut-

tömmande, över eventuell nytta av genresurser finns i protokollets bilaga. Parterna ska vidta behöriga åtgärder för att verkställa kraven i artikeln. I artikel 9 i protokollet uppmanas den som överlåter och den som tar emot genresurser att kanalisera den nytta som fås när genresurser utnyttjas till skydd och hållbar användning av biodiversitet. I artikel 12 bestäms om traditionell kunskap i anslutning till genresurser som en urbefolkning eller ett närsamhälle besitter och specialfrågor i anslutning till detta. Artikeln kompletterar artikel 8 j i biodiversitetskonventionen. I Finland berör artikeln samerna.

Finland har undertecknat Nagoyaprotokollet och ratificerar protokollet så fort som möjligt. På så sätt bidrar Finland till att konventionen verkställs. Förhandsgodkännande i anslutning till tillträde till genresurser och fördelning av nyttan och tillstånd- eller andra förfaranden för gemensamt överenskomna villkor är en central mätare för verkställigheten och ratificeringen av protokollet.

Skydd av jord- och skogsbrukets och fiskets genresurser

Den viktigaste faktorn vad gäller bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald hos kulturväxter och husdjur är den genetiska mångfalden. Genresurserna inom jordbruket, olika kulturväxter och olika husdjursarter, utgör grunden för växt- och djurförädling och därmed också grunden för vår livsmedelsförsörjning. Genresurserna inom jordbruket omfattar också kulturväxternas vilda, naturligt förekommande släktingar. Det är särskilt viktigt att bevara genresursernas mångfald och att se till att de är tillgängliga för förädling av växter och djur, när jordbruket i Finland anpassas till klimatförändringen.

Internationella avtal och handlingsprogram är en viktig grund för nationellt skydd och hållbart nyttjande av genresurser för livsmedel och jordbruk. Det viktigaste av dem är avtalet om biologisk mångfald, som förutom skydd av vilda organismers genresurser även omfattar skydd av genresurser inom jordbruket.

Fördraget om växtgenresurser (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture, IT-PGRFA) (FördrS 90/2004), som lyder under FAO, är den viktigaste internationella överenskommelsen om växtgenresurser för jordbruk. IT-PGRFA omfattar skydd och hållbart nyttjande av växtgenresurser inom jordbruket samt en mekanism som säkerställer att växtgenresurser ständigt är tillgängliga för behov inom växtförädling. IT-PGRFA är ett rättsligt bindande avtal. Bestämmelserna i avtalet sattes nationellt i kraft genom lag 2003.

Andra åtaganden som är viktiga för skyddet av genresurserna inom jordbruket är den internationella handlingsplanen för växtgenresurser (Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Utilization of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture. GPA), som lyder under FAO och som godkändes 1996 samt reviderades 2011 och den internationella handlingsplanen som på motsvarande sätt gäller genresurser för husdjur (Global Plan of Action for Farm Animal Genetic Resources) och som godkändes 2007. I dessa lyfter man fram de nationella genresursprogrammets viktiga betydelse för att främja skydd och hållbart nyttjande av genresurser för jordbruk.

Genom att skydda skogsträdens genresurser påverkar man både skyddet av arter och skogsodlingsmaterialens diversitet. Genetisk mångfald säkerställer skogsträdens förmåga att överleva när omständigheterna förändras såväl på art- som populationsnivå. Genresursarbetet för skogsträd genomförs enligt avtalen i processen FOREST EU-ROPE. I dessa avtal har målen för nivån på genresursarbetet i Europa definierats. Det praktiska samarbetet har organiserats genom Euforgen-programmet (European Forest Genetic Resources Programme). Fördraget om växtgenresurser som lyder under FAO omfattar inte skogsträd, men man håller som bäst inom FAO på att bereda rapporten State of the World Forest Genetic Resources.

Ovan nämnda avtal och handlingsprogram verkställs i Finland genom de nationella programmen för växt- (JSM 12/2001) och djurgenresurser (JSM 17/2004). I programmen presenteras målen och åtgärderna för skydd och hållbart nyttjande av genresurser. Programmet för växtgenresurser omfattar jordbruk och trädgårdsodling samt skogsträdens genresurser. Programmet för djurgenresurser omfattar bland husdjuren både lokala ursprungsraser och ursprungligen importerade raser som vunnit fotfäste i Finland.

Utvecklingen av jord- och skogsbrukets genresurser kan mätas med nivån på skyddet för kulturväxtarter och kulturväxtsorter samt husdjursarter och husdjursraser enligt de nationella växt- och djurgenresursprogrammen.

- Statsrådet fortsätter att genomföra Finlands nationella växt- och djurgenresursprogram.

Ursprungsbefolkningens traditionella kunskap

Biodiversitetskonventionen erkänner att ursprungsbefolkningens kulturer är starkt beroende av hållbar användning av naturresurser och framhäver den betydelse urbefolkningars traditionella kunskaper om biologisk mångfald har för framtiden för dessa befolkningsgruppers kulturer. Förpliktelserna om ursprungsbefolkningarna i biodiversitetskonventionen gäller i Finland för samerna. Med samernas hembygdsområde avses den nordligaste delen av Finland - Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt Lapin paliskunta benämnda renbeteslags område i Sodankylä kommun.

Samekulturens traditionella kunskap kan inte förstås om den inte ses som en del av samenäringen, samernas sociala system och samiskan. Samernas traditionella kunskap syns i hur samerna använder naturen och i utövningen av traditionella samenäringar, dvs. renskötsel, fiske, jakt, samlande och handarbete, samt i samernas förhållande till naturen. Kunskapen förmedlas i den samiska terminologin för naturen, landskapet, vädret, renskötseln, handarbetet, fångsten och fisket samt i samiska ortnamn. Den traditionella kunskapen förmedlas genom medveten inläring, enligt modeller som fått av äldre generationer, via jojkning och berättartraditioner samt genom metoder för renskötsel, fiske, insamling, handarbete och jakt.

Situationen och behoven i fråga om samernas traditionella kunskap om biologisk mångfald har utvärderats av miljöministeriets nationella artikel 8j-arbetsgrupp. Samernas traditionella kunskap, sedvanerätt och traditionella sätt att använda naturen håller på att bli hotade. Traditionell kunskap går förlorad när näringarna förändras, när nya näringar kommer till och den kulturella omvärlden förändras. Samernas tra-

ditionella kunskap har överförts och överförs fortfarande från en generation till en annan i huvudsak i samband med utövningen av de traditionella näringarna och genom muntlig berättartradition. Överföringen av kunskapen kan brytas i och med bortflyttning och när utövarna av de traditionella näringarna minskar eftersom förutsättningarna för att utöva näringarna försämras.

Sedvanerätten för den biologiska mångfalden i samernas natur styr samernas traditionella markanvändning och samfundets inre förhållanden vad gäller markanvändning samt skapar principer för användning av samernas hävdeområden och styr en hållbar användning av naturresurser enligt samernas rättsuppfattning.

Information om samernas traditionella kunskap och sätt att använda naturen har samlats in och bevaras i olika arkiv i såväl skriftligt format som i form av bildmaterial och ljudinspelningar, som gjorts i samband med etnologiska och etnografiska utredningar och undersökningar. Den traditionella kunskapen samlas ändå inte in systematiskt och arbetet försvåras av brist på finansiering, koordinering, ansvarsfördelning och ändamålsenlig utbildning. Att samla in information om traditionell kunskap räcker inte för att bevara kunskap, sedvänjor och innovationer på det sätt som konventionen förutsätter. Samesamfundet måste också få kunskapen tillbaka. Detta innebär att den traditionella kunskapen ska förvaltas av samesamfundet till exempel genom att man gör kunskapen mera tillgänglig. Etiska frågor och frågor om äganderätt är en del av processen när man samlar in, sparar och använder traditionell kunskap. Den traditionella kunskapen om den biologiska mångfalden i samernas natur är en del av samernas kulturarv, kulturegendom, traditionella näringar och språk. Att traditionell kunskap samlas in och sparas får inte leda till att den utnyttjas på ett sätt som strider mot samesamfundets vilja, och den traditionella kunskapen ska gå att bevara inom samesamfundet. Databaserna med information om traditionell kunskap kan dock vara till hjälp när man strävar efter att bevara, återuppliva och återinföra den traditionella kunskapen. Det är viktigt att hindra att den traditionella kunskapen om den biologiska mångfalden i den samiska naturen, sedvanerätten och den traditionella användningen av naturen blir hotade. Det är också viktigt att på ett kulturellt hållbart sätt bevara den biologiska mångfalden i det samiska hembygdsområdet för kommande generationer.

- Statsrådet verkställer de riktlinjer för ursprungsbefolkningens traditionella kunskap som finns inskrivna i konventionen och dess beslut i samband med bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Statsrådet betonar också Finlands möjligheter att vara en föregångare vid verkställandet av artikel 8 j i internationella sammanhang.

Genomgående åtgärder

Bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden förutsätter långsiktigt och omfattande åtgärder som är av genomgående karaktär, det vill säga de berör

hela samhället i vid bemärkelse. Lagstiftningsmässiga och administrativa styrmetoder har traditionellt spelat en central roll. Inom lagstiftningen främjas bevarandet av biologisk mångfald genom speciallagstiftning, men det är också mycket viktigt att biodiversitetsaspekter ingår i all lagstiftning och allt beslutsfattande som inverkar på miljön. Vid sidan av lagstiftningen håller sådan ekonomisk styrning, rådgivning, handledning samt utveckling och tillämpning av principer för god markanvändning som uppmuntrar till frivillig skyddsverksamhet att bli allt viktigare inom olika områden.

Det finns ett klart behov av att utveckla och utöka de ekonomiska styrmetoderna, något som man också upptäckt internationellt, bland annat inom OECD:s utvecklingsarbete. Det utvecklas också nya former av partnerskap mellan privata aktörer. Det krävs omfattande sakkännedom och samarbete för att man ska kunna omfatta begreppet ekosystemtjänster på bred basis inom ekonomiska bedömningar, för att man ska kunna ta fram sådana samhällsekonomiska mätare som tar den biologiska mångfalden i beaktande samt för att man ska lyckas avlägsna ekonomiska incitament som är skadliga för naturen.

Fostran, undervisning och utbildning befinner sig i en nyckelposition när det gäller att förstå frågorna om biologisk mångfald, utöka miljömedvetenheten och lära sig en hållbar livsstil. På alla utbildningsnivåer är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid biologisk mångfald som en del av den fostran och undervisning som behandlar biologisk mångfald. För att barn och unga ska börja tänka ekologiskt måste de få bekanta sig med närnaturen och närmiljön. I läroplansgrunderna för den allmänbildande utbildningen ingår att känna till, värdesätta och bevara den biologiska mångfalden och i målen för yrkesutbildningen ingår att främja hållbar utveckling och trygga mångfalden.

Med hjälp av information fås medborgarna att intressera sig för biologisk mångfald som en större helhet och stöda beslutsfattande som tryggar mångfalden.

Vetenskaplig forskning, kunskapslager och informationshantering samt uppföljning är av särskild vikt för beslutsfattandet om biologisk mångfald, eftersom det i många avseenden är fråga om komplicerade orsak-verkanförhållanden. Finland har gått med i en internationell mellanstatlig sakkunnigpanel (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Det är viktigt att man deltar i IPBES:s verksamhet så att man kan säkerställa kunskapsbasen i internationell och nationell politik som berör biologisk mångfald.

Utvecklingspolitiken utgör en del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik, vars mål är att främja internationell hållbar utveckling, fred och stabilitet samt demokrati. Finland har förbundit sig till flera internationella miljöavtal och utvecklingsmålen i FN:s millenniedeklaration. Internationellt påverkar Finland i synnerhet via EU, FN och utvecklingsfinansieringsinstituten. Finlands mål är att stärka satsningen på multilaterala system. I enlighet med riktlinjerna i regeringsprogrammet påverkar Finland aktivt på EU-nivå och internationellt.

- Statsrådet grundar verksamhetspolitiken för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden på verksamhetsformer som genomsyrar hela samhället, säkerställer kunskapsbasen för politiken och förstärker informa-

tionsförmedlingen till medborgarna och beslutsfattarna bland annat genom att konkretisera begreppen och skapa verksamhetsförutsättningar för ekosystemtjänster och ekosystembaserade strategier.

4 Strategiska målsättningar och mål

Statsrådet beslutar att som allmänna riktlinjer för utvecklingen av Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald godkänna följande strategiska målsättningar och följande tjugo mål som preciserar hur målsättningarna ska uppnås. Riktlinjerna för utvecklingen motsvarar, med de finländska förhållandena som utgångspunkt, de mål som godkänkts vid det tionde partsmötet under konventionen om den biologiska mångfalden och målen i EU:s biodiversitetsstrategi samt skapar en flexibel ram som svarar på Finlands nationella behov och prioriteter.

Statsrådet förutsätter att de berörda ministerierna i ett omfattande samarbete med medborgarsamhället, olika intressentgrupper och näringslivet utformar ett handlingsprogram som är kostnadseffektivt och omfattar såväl kvantitativa som kvalitativa grunder för uppföljning. Genom handlingsprogrammet verkställs utvecklingslinjerna i strategin utgående från nationella behov och prioriteter. Det genomförs inom ramar för de anslag som enligt rambeslutet om statsfinanserna tilldelas programmet. Hur strategin och handlingsprogrammet genomförs ska följas upp och utvärderas och statsrådet ska ha en rapport om dess resultat 2015.

Målsättning 1. Bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden integreras i förvaltningen och samhället

Mål som ska uppnås senast 2020:

Mål 1. Finländarna besitter grundläggande kunskaper om den biologiska mångfalden och är medvetna om dess betydelse och sina egna möjligheter att inverka på bevarande och ett hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden.

Mål 2. Den biologiska mångfaldens värden har anammats. Av denna orsak tar man i bruk alternativa mätare till BNP med vilka man mäter exempelvis hur målen för hållbar utveckling har verkställts. Målet att skydda den biologiska mångfalden syns också i beslutsfattning som har att göra med planer, program och projekt.

Mål 3. Incitament och stöd som medför negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden har kartlagts och omfördelats. Den ekonomiska styrningen för biologisk mångfald har stärkts med beaktande av de sociala, ekonomiska och kulturella förhållandena.

Mål 4. Förvaltningen, affärlivet, medborgarsamhället och intressentgrupper på alla nivåer främjar och genomför planer för hållbar produktion och konsumtion och håller användningen av naturresurser inom säkra ekologiska ramar.

Målsättning 2. Det direkta trycket på den biologiska mångfalden ska minskas och hållbart nyttjande av den främjas

Mål som ska uppnås senast 2020:

Mål 5. Förlusten av alla naturliga livsmiljöer har åtminstone halverats eller om möjligt helt stoppats och den kvalitativa försämringen och splittringen av naturliga livsmiljöer har minskat märkbart .

Mål 6. De levande naturresurserna i vattnen vårdas och används på ett hållbart och lagligt sätt utgående från ekosystemansatsen. Inom fisket följs målet för maximalt hållbart uttag (MSY). Användningen av levande naturresurser hålls inom ramarna för den ekologiska bärkraften.

En vårdplan utarbetas för alla hotade samt vid behov för kommersiellt utnyttjade fiskbestånd och fiskbestandsgrupper. Fiskerinäringen medför inga betydande negativa konsekvenser för hotade arter eller känsliga ekosystem. Fiskarnas vandring och förökningsområden tryggas i vattendrag som är viktiga för vandringsfiskars och fångstfiskarters förökning. Med hjälp av utplantering av fisk förstärker man försvagade fiskbestånd och bidrar till att ursprungliga bestånd återställs.

Mål 7. Områden där man bedriver jordbruk, vattenbruk, fiske och skogsbruk vårdas och används på ett hållbart sätt samtidigt som skyddet av den biologiska mångfalden säkerställs.

Mål 8: Skadliga utsläpp som belastar miljön, inklusive eutrofierande näringsämnen, har minskat och ligger på en nivå som inte skadar ekosystemens funktion eller den biologiska mångfalden.

Mål 9. Skadliga främmande arter och deras spridningsvägar har identifierats. Arterna har prioriterats utgående från de konsekvenser som de medför och man har fått kontroll över de mest skadliga främmande arterna. Spridningsvägarna övervakas för att förhindra att skadliga främmande arter importeras eller kommer in i landet på andra sätt och får fotfäste här.

Mål som ska uppnås senast 2015:

Mål 10. Det tryck som mänsklig verksamhet orsakar på de hotade ekosystem som påverkas av klimatförändringarna har minskats för att säkerställa ekosystemens enhetlighet och funktion.

Målsättning 3. Tillståndet för den biologiska mångfalden förbättras genom att ekosystemen, arterna och den genetiska mångfalden tryggas

Mål som ska uppnås senast 2020:

Mål 11. Minst 17 procent av den sammanlagda arealen av Finlands landområden och insjövatten samt 10 procent av den sammanlagda arealen av kust- och havsområdena omfattas av ett nätverk av skyddsområden och andra åtgärder för att trygga den biologiska mångfalden som stöder det och som styr markanvändningen. Funktionen hos och omfattningen av detta nätverk har förbättrats särskilt i södra Finland. Skyddsområdena är vårdade på behörigt sätt och är ekologiskt och geografiskt representativa. Skyddsområdena är väl samman-

kopplade och den gröna infrastrukturen förenar dem till större landskapshelheter med beaktande av vårdbiotopernas särdrag. Man fortsätter att trygga den biologiska mångfalden i ekonomiskogar.

Mål 12. Hotade arter försvinner inte längre från Finland. Skyddsnivån för de mest hotade arterna har höjts och den negativa utvecklingen har stoppats.

Mål 13: Den genetiska mångfalden för kultur- och trädgårdsväxter samt för deras vilda släktingar, skogsträd, fiskarter och husdjursraser i Finland är bevarad och tryggad.

Målsättning 4. Nyttan av biologisk mångfald och ekosystemtjänster tryggas för alla

Mål som ska uppnås senast 2020:

Mål 14. Ekosystem som tillhandahåller nödvändiga tjänster återställs och tryggas med beaktande av sociala, ekonomiska och kulturella synpunkter. Här ska bland annat ekosystemtjänster som har att göra med vattnet, hälsan, näringarna och välbefinnandet samt samernas behov som ursprungsbefolkning tas i betraktande.

Mål 15. Ekosystemens tolerans och återhämtningsförmåga och den biologiska mångfaldens betydelse som kollager har förbättrats med hjälp av skyddsåtgärder och restaureringar. Finland deltar i återställandet av försvagade ekosystem och bidrar på det sättet till det globala målet att minst 15 procent av arealen ska återställas. Detta bidrar samtidigt till att hindra klimatförändringen och främjar anpassningen till den. Man har utrett vilka konsekvenser en utökad användning av bioenergi har för den biologiska mångfalden och skogarnas närings- och kolbalans, och man har tagit fram anvisningar för tryggande av den biologiska mångfalden. Den biologiska mångfalden i städer utökas både genom skyddsåtgärder och genom strukturer och vårdåtgärder som förbättrar den biologiska mångfalden.

Mål som ska uppnås senast 2015:

Mål 16. Nagoyaprotokollet om en jämlik och rättvis fördelning av den nytta som användningen av de biologiska genresurserna ger har satts i kraft och införts i den nationella lagstiftningen och förvaltningsförfarandet.

Målsättning 5. Verkställandet av bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden förbättras genom deltagande planering och informationsförvaltning samt genom att verksamhetsförutsättningarna och -förmågan utvecklas

Mål som ska uppnås senast 2015:

Mål 17: År 2015 görs en uppföljning av genomförandet och effektiviteten hos det nationella handlingsprogrammet och strategin för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald samt en mellanutvärdering. Genomförandet och bedömningen av strategin görs kostnadseffektivt och i samarbete med olika intressentgrupper och näringsgrenar.

Mål som ska uppnås senast 2020:

Mål 18: Den traditionella kunskap och de förfaranden som samerna besitter och som är viktiga för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden samt traditionell användning av biologiska resurser respekteras, återupplivas och skyddas i den nationella lagstiftningen och enligt internationella överenskommelser genom att förvaltningen och lagstiftningen till skydd för den traditionella kunskapen utvecklas. I verkställandet av konventionen beaktas samernas fullvärdiga och effektiva deltagande på alla nödvändiga nivåer i enlighet med konventionen och partsmötenad beslut.

Mål 19: Kunskapen, den vetenskapliga grunden och teknologin för den biologiska mångfalden och dess värden, funktion, tillstånd och utveckling har förbättrats, är i allmänt bruk, tillämpas och överförs till dem som behöver kunskap och teknologi. Utvärderingsprocesserna för effekterna av planer och projekt är öppna och gör deltagande möjligt, och de baserar sig på professionellt utarbetade inventeringar, vars kvalitet övervakas.

Mål 20: Finland granskar sina förutsättningar att öka ekonomiska, immateriella och tekniska resurser för att effektivt genomföra den strategiska planen 2011-2020 från det 10:e partsmötet och enligt beslutet från det 11:e partsmötet under konventionen om biologisk mångfald. Resurser söks från alla tillämpliga källor enligt den process som fastställts för att fullfölja den godkända resursmobiliseringsstrategin. Det nationella genomförandet är beroende av de resurser som finns tillgängliga enligt rambeslutet om statsfinanserna. Arbetet styrs av bedömningarna av behovet av resurser, som utvecklas och rapporteras av konventionens parter.

Miljöminister

Ville Niinistö

Naturvårdsdirektör

Ilkka Heikkinen